

**YONOQ-ORBITAL KOMPLEKS JAROHATLARIDA YUZAGA
KELADIGAN ASORATLARNI OLDINI OLISH.**

Muxtarov Bekzod Baymurat o'g'li

Toshkent Davlat stomatologiya Instituti 1- bosqich magistratura talabasi

[*bekzodmuxtarov46@gmail.com*](mailto:bekzodmuxtarov46@gmail.com)

Umarov Botirjon Axmadalievich

Toshkent shahar, "Alfraganus university" nodavlat oliy ta'lim tashkiloti, Klinik fanlar kafedrasining dotsenti. t.f.n.

[*botirumarov@gmail.com*](mailto:botirumarov@gmail.com)

Husanov Doston Rustamovich

Toshkent Davlat stomatologiya Instituti Yuz jag' jarroxligi kafedrasida: Phd, t.f.n

[*xusanovdr0101@gmail.com*](mailto:xusanovdr0101@gmail.com)

Fayziyev Baxtiyor Ravshanovich

Toshkent Davlat stomatologiya Instituti Jarroxlik stomatologiya kafedrasida: dotsent.t.f.n

[*Dr.fayziyev@gmail.com*](mailto:Dr.fayziyev@gmail.com)

Annotatsiya: Ushbu maqolada biz yonoq-orbital murakkab jarohlarda asoratlarni oldini olish uchun turli strategiyalarni hamda ko'z va yonoqni o'rab turgan suyaklarning sinishi va shikastlanishi bilan bog'liq bo'lgan yonoq-orbital kompleks jarohatlari to'g'ri davolanmasa, turli xil asoratlarga olib kelishi mumkinligini muhokama qilamiz.

Kalit so'zlar: yonoq-orbital kompleks, asorat, tibbiy yordam, tibbiy ko'rik, amaliyot.

Ko'z va yonoqni o'rab turgan suyaklarning shikastlanishi bilan bog'liq yonoq-orbital kompleks jarohatlari, agar samarali davolanmasa, jiddiy asoratlarni keltirib chiqarishi mumkin. Ko'pincha yiqilish, hujum yoki baxtsiz hodisalar natijasida yuzaga keladigan bu jarohatlar, agar davolanmasa yoki noto'g'ri davolansa, sinish, yumshoq to'qimalarning shikastlanishi, asab shikastlanishi va funktsional buzilishlarga olib kelishi mumkin. Shu sababli, yonoq-orbital kompleks jarohatlari bo'lgan shaxslar uchun asoratlarni minimallashtirish va muvaffaqiyatli natijalarni ta'minlashda profilaktika choralari va o'z vaqtida aralashuvlar muhim ahamiyatga ega. Tez tibbiy yordam va to'g'ri tashxis qo'yishning ahamiyatidan tortib, jarrohlik aralashuvi, rehabilitatsiya va turmush tarzini o'zgartirish roligacha, biz odamlarning samarali tiklanishiga va uzoq muddatli asoratlar xavfini kamaytirishga yordam beradigan asosiy qadamlarni o'rganamiz. Erta aralashuv, to'g'ri davolash va keng qamrovli parvarishning ahamiyatini tushungan holda, shaxslar va tibbiy xizmat ko'rsatuvchi provayderlar

davolanishni rag'batlantirish, funktsiyani tiklash va yonoq-orbital kompleks jarohatlari bilan bog'liq potentsial muammolarni yumshatish uchun birgalikda ishlashi mumkin. Keng qamrovli baholash, shaxsiylashtirilgan davolash rejaları va doimiy monitoringga qaratilgan multidisipliner yondashuv orqali biz yonoq-orbital kompleks jarohatlaridan ta'sirlangan shaxslar uchun natijalarni yaxshilash va hayot sifatini yaxshilashimiz mumkin. Ushbu murakkab va qiyin jarohatlarda asoratlarning oldini olish va tiklanishni rag'batlantirish strategiyalarini o'rganayotganimizda bizga qo'shiling.

Ko'z va yonoqni o'rab turgan suyaklarning sinishi va shikastlanishi bilan bog'liq bo'lgan yonoq-orbital kompleks jarohatlari to'g'ri davolanmasa, turli xil asoratlarga olib kelishi mumkin. Yonoq-orbital kompleks jarohatlari natijasida yuzaga keladigan asoratlarni oldini olish uchun bir nechta asosiy profilaktika choralari:

1. Tezkor tibbiy yordam: Shoshilinch tibbiy ko'rik va davolash asoratlarni oldini olish uchun yonoq-orbital murakkab jarohatlar uchun juda muhimdir. Shikastlanishdan keyin iloji boricha tezroq tibbiy yordam so'rang.

2. Tasvirlash tadqiqotlari: Rentgen nurlari, kompyuter tomografiyasi yoki MRI skanerlari kabi diagnostik tasviriy tadqiqotlar shikastlanish darajasini aniq baholash va tegishli davolanishni rejalashtirish uchun zarurdir. Ushbu tasviriy tadqiqotlar sinishlar, siljishlar va boshqa tizimli anormalliklarni aniqlashga yordam beradi, agar davolanmasa, asoratlarga olib kelishi mumkin.

3. To'g'ri tashxis va davolash: To'g'ri tashxis qo'yish va davolash rejasini tuzish uchun yuz-jag' jarrohi yoki oftalmolog kabi malakali tibbiy yordam ko'rsatuvchi provayder tomonidan to'liq tekshiruv muhim ahamiyatga ega. Singan suyaklarni to'g'ri tekislash va barqarorlashtirish yuzning deformatsiyasi, ko'rish muammolari yoki nervlarning shikastlanishi kabi asoratlarning oldini olish uchun juda muhimdir.

4. Jarrohlik aralashuvi: Yonoq-orbital kompleks shikastlanishi og'ir bo'lib, jarrohlik yo'li bilan tuzatishni talab qiluvchi yoriqlar bilan bog'liq bo'lgan hollarda malakali jarrohning o'z vaqtida aralashuvi zarur. Singan suyaklarni qayta tiklash, yuz simmetriyasini tiklash va uzoq muddatli asoratlarni oldini olish uchun jarrohlik kerak bo'lishi mumkin.

5. Monitoring va kuzatuv: Tibbiy yordam ko'rsatuvchi provayderlar bilan muntazam kuzatuv tashriflari shifo jarayonini kuzatish, infektsiya belgilari yoki asoratlarni tekshirish va kerak bo'lganda davolanishni sozlash uchun muhimdir. Operatsiyadan keyingi ko'rsatmalar va rehabilitatsiya protokollariga rioya qilish muvaffaqiyatli tiklanish va asoratlarning oldini olishning kalitidir.

6. Ko'zni himoya qilish: Yonoq-orbital kompleksining shikastlanishi ba'zan ko'zga ta'sir qilishi mumkin, bu esa ko'rish bilan bog'liq muammolarga yoki ko'z bilan bog'liq asoratlarga olib keladi. Jismoniy faoliyat yoki ish paytida ko'zni

tegishli himoya vositalarini, masalan, ko'zoynak yoki ko'zoynak taqish orqali ko'zni keyingi shikastlanishdan himoya qilish asoratlarni oldini olishga yordam beradi.

7. Jismoniy terapiya va rehabilitatsiya: Tibbiy yordam ko'rsatuvchi provayderlar tomonidan tavsiya etilgan rehabilitatsiya mashqlari yonoq-orbital murakkab jarohatlardan keyin mushaklar kuchini, harakat doirasini va funktsional natijalarni yaxshilashga yordam beradi. Strukturaviy rehabilitatsiya dasturiga rioya qilish yuz mushaklarining kuchsizligi yoki qattiqligi kabi uzoq muddatli asoratlarni oldini oladi.

8. Hayot tarzini o'zgartirish: Sog'lom turmush tarziga rioya qilish, tamaki va spirtli ichimliklarni haddan tashqari iste'mol qilishdan voz kechish va muvozanatli ovqatlanish shifo jarayoniga yordam beradi va yonoq-orbital kompleks jarohatlari bo'lgan shaxslarda asoratlar xavfini kamaytiradi.

Xulosa: Ushbu profilaktika choralari rioya qilish va o'z vaqtida va to'g'ri tibbiy yordam olish orqali yonoq-orbital kompleks jarohatlari bo'lgan shaxslar asoratlar ehtimolini kamaytirishi va estetika, funktsiya va umumiy farovonlik nuqtai nazaridan maqbul natijalarga erishishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. X.P. Komilov. «Терапевтик стоматология. Og'iz bo'shlig'i shilliq pardasi kasalliklari» – Toshkent: «Yangi asr avlodi», 2005-y.
2. S.H. Yusupov. «Tish jarrohligi stomatologiyasi va yuz-jag' travmatologiya-si» – Toshkent: «ILM ZIYO», 2005-y.
3. Е.Б. Баровский. «Терапевтическая стоматология» – Москва: «Медицина», 2002 г.
4. Т.Г. Робитовой. «Хирургическая стоматология» – Москва: «Медицина» 2002 г.
5. Б.А.Умаров, М.Х.Исмоилов, Т.О.Рахманов. «В молодом узбекистане фундаментальные изменения в подготовке стоматологов» Journal of Innovation, Creativity and Art ISSN: 2181-4287 Special Issue. 2023. 27-30 стр
6. Б.А.Умаров., Т.О.Рахманов., С.Р.Жураев, «Модель стоматологической практики в республике узбекистан в ххi веке.» Journal of Innovation, Creativity and Art ISSN: 2181-4287 Special Issue. 2023.31-34 стр
7. Умаров Б.А., Ёкубова Ю. «Социологические исследования по определению уровня знаний врачей стоматологов по вопросам профилактики стоматологических заболеваний» Сборник тезисов Республиканской научно-практической конференции с международным участием “Дни молодых учёных” Tashkent 25 april 2023 y. 862-864 стр.
8. Умаров. Б.А., Рахманов Т.О., Ахмадалиева Н.О., Махмудова М.Х., Исмоилов М.Х., Турахонова Ф.М. «Модель стоматологической практики в ххi веке в Республике Узбекистан» v-международная научно-практическая

- конференция «современные достижения и перспективы развития охраны здоровья населения» всемирный день здоровья Самарқад. 2023. 191-192 стр.
9. Умаров Б.А., Ахмадалиева Н.О., Махмудова М.Х., Исмоилов М.Х., Абдукадиров Х.Ж. «Фундаментальные изменения в подготовке стоматологов в современном Узбекистане» v - международная научно-практическая конференция «современные достижения и перспективы развития охраны здоровья населения» всемирный день здоровья Самарқанд.2023 171-172 стр.